

אנשים שהסברים אינם מתקבלים על דעתם, בגלל גסותם וחומריותם המונעת מהם את ההכרה באלוקות – תבע מהם סכום כסף רב בתמורה לסעודה שאכלו, דבר שהביא אותם למצב של לחץ ומיצר, ששבר והכניע את חומריותם וגסותם, ואז היה ביכולתם לקבל את האמת ולהכיר במציאות הבורא, ולברך "ברוך אל-עולם שאכלנו משלו". (לקו"ש חט"ו ע' 122 ואילך)

כז

קַח נָא אֶת בְּנֵךְ (כב, ב)

"אין נא אלא לשון בקשה. אמר לו: בבקשה ממך, עמוד לי בזה הניסיון, שלא יאמרו הראשונות לא היה בהם ממש" (רש"י)

צריך ביאור: מדוע אלמלא עמד אברהם בנסיון העקדה היו אומרים "הראשונות לא היה בהם ממש"? וכי איך אפשר להטיל דופי בזה שאברהם מסר את נפשו בפועל באור כשדים¹¹³?

שאלה דומה ניתן לשאול על המבואר בחסידות¹¹⁴, שמעלת העקדה היא בכך שהיא היתה "פתיחת הצינור" למסירות נפש, ולאחריה נעשה הדבר קל יותר: הרי העקדה לא היתה מסירות הנפש הראשונה של אברהם, שהרי כבר לפני כן הוא מסר את נפשו באור כשדים, ומדוע נחשבת דוקא העקדה ל"פתיחת הצינור" של מסירות הנפש¹¹⁵?

ויש לבאר:

הפקרת החיים למען אמונה מסויימת אינה תמיד מסירות נפש אמיתית

113. ראה פרש"י נח יא, כח. רמב"ם ריש הלכות ע"ז. ועוד.

114. סה"מ תרע"ח ע' רפג. תפר"ח ע' קב. וראה גם קומץ המנחה (למהרא"ל צונץ) פ' אמור. ועוד.

115. אדרבה: לכאורה ישנה מעלה במסירות הנפש שבאור כשדים על מסירות הנפש בעקדת יצחק, שהרי עקדת יצחק היתה על-פי ציווי מפורש מאת ה', ואילו מסירות הנפש של אברהם באור כשדים היתה ללא ציווי.

(ולכן מצינו כדוגמתה גם באומות העולם). משמעותה של מסירות נפש אינה רק מסירת חיים, אלא מסירה של האדם כולו, כל מהותו ויישותו.

אדם המוסר את חייו כדי לקבל שכר בעולם הבא, או כדי להגיע לדרגה רוחנית גבוהה יותר – לא מסר את כל מהותו; הוא רק ויתר על חייו הגשמיים כדי להשיג בתמורה דבר חשוב ונעלה יותר.

מסירות נפש אמיתית היא כשהאדם מוסר את כל נפשו, את כל מציאותו ויישותו – לא מכוח חישוב שכלי כלשהו, לא לצורך תכלית ומטרה כלשהי, אלא רק מצד התבטלותו השלמה והמוחלטת כלפי הקב"ה.

זוהי המעלה שבנסיון העקדה:

כשמסר אברהם את נפשו באור כשדים – ניתן היה לפרש שהוא עשה זאת מתוך חישוב: הוא הגיע למסקנה שמוטב לו להפקיר את חייו ובלבד שלא להסכים לאמונה מנוגדת, מה גם שעל ידי מסירות נפשו תתפרסם האמונה בקב"ה.

במעשה העקדה, לעומת זאת, לא היתה שום תועלת לפרסום האמונה, שהרי איש לא נכח במקום, כדברי האבן עזרא¹¹⁶ ש"בשעה שעקד בנו לא היו שם אפילו נעריו". אדרבה: אילו אכן היה יצחק נשחט – היה בא הקץ על האמונה בה' שהפיץ וגילה אברהם, כי לא היה מי שימשיך את דרכו של אברהם בהנחלת האמונה.

מסירות הנפש שבמעשה העקדה היתה, אם-כן, ללא כל חישוב של תועלת, גשמית או רוחנית, והסיבה היחידה לכך היתה ההתבטלות המוחלטת כלפי רצון ה'.

ולכן מבטא דוקא מעשה זה את מסירות הנפש האמיתית של אברהם, ודוקא הוא מוכיח שאברהם אכן עבד את ה' מתוך התבטלות מוחלטת; וכשעמד אברהם בנסיון זה – התברר למפרע שגם הנסיונות שעמד בהם

עד עכשיו לא היו מתוך חישוב של תועלת, אלא רק מצד התבטלותו כלפי רצון ה'117.

(לקו"ש ח"כ ע' 73 ואילך)

כח

אֶת בְּנֵךְ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ אֶת יִצְחָק (כב, ב)

"את בנך, אמר לו: שני בנים יש לי. אמר לו: את יחידך. אמר לו: זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו. אמר לו: אשר אהבת. אמר לו: שניהם אני אוהב. אמר לו: את יצחק" (רש"י)

יש להקשות: איך אפשר להשוות את אהבתו של אברהם לישמעאל לאהבתו ליצחק, שהיה קדוש ונעלה לאין ערוך?

והביאור בזה:

מעשה העקדה היה לאחר שישמעאל עשה תשובה, שהרי לפני כן מצינו שאברהם גירש את ישמעאל מביתו¹¹⁸, ומכך שבשעת העקדה נאמר שאברהם לקח עמו "את שני נעריו", ישמעאל ואליעזר¹¹⁹ – משמע שישמעאל עשה תשובה, ולכן החזירו אברהם לביתו.

117. ויש להוסיף: יש מקומות בספרי החסידות שבהם מבואר ש"פתיחת הצינור" למסירות הנפש אכן היתה במעשה העקדה (כפנים); אולם יש מקומות שמבואר בהם שהיה זה כבר בעת מסירות נפשו של אברהם באור כשדים (סה"מ תרפ"ז ע' פג. וכן משמע בהיום יום ג' מר חשוון. ועוד). ועל-פי האמור יש לתווכך בין שני ההסברים:

אמנם בגלוי באה לידי ביטוי מסירות נפשו של אברהם דוקא במעשה העקדה, שבו הוכח שהוא מוסר את נפשו רק למען הקב"ה, ללא שום שיקול של רווח ותועלת; אולם על ידי מעשה העקדה התברר למפרע שגם הנסיונות הראשונים של אברהם "היה בהם ממש", וגם הם נבעו ממסירות נפש אמיתית, ולכן אפשר להחשיב את "פתיחת הצינור" כבר ממסירות הנפש הראשונה – הנסיון באור כשדים. וראה לקמן ביאור ל.

118. פרשתנו כא, י"א ובפרש"י.

119. פרש"י לקמן פסוק ג.